

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia 26 stycznia 2024 r.

Poz. 670

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR P-II.4131.2.41.2024 WOJEWODY PODKARPACKIEGO

z dnia 25 stycznia 2024 r.

Na podstawie art. 85, 86 i 91 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40).

STWIERDZAM NIEWAŻNOŚĆ

-§ 4 ust. 1 uchwały Nr LII/103/2023 Rady Gminy Wielkie Oczy z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej będących w zakresie zadań własnych gminy.

Uzasadnienie

Rada Gminy Wielkie Oczy na sesji w dniu 28 grudnia 2023 r. podjęła uchwałę Nr LII/103/2023 w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej będących w zakresie zadań własnych gminy Wskazana uchwała została doręczona organowi nadzoru w dniu 5 stycznia 2024 r.

Podstawę prawną podjętej uchwały stanowi art. 96 ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901) zwana dalej „ustawą”. Stosownie do art.96 ust. 2 ustawy wydatki na usługi, pomoc rzeczową, posiłki, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie się, zasiłki okresowe i zasiłki celowe przyznane pod warunkiem zwrotu podlegają zwrotowi w części lub w całości, jeżeli dochód na osobę w rodzinie osoby zobowiązanej do zwrotu wydatków przekracza kwotę kryterium dochodowego.

Przyjęty w § 4 ust. 1 uchwały Rady Gminy zapis, że „nie podlegają zwrotowi wydatki poniesione na posiłki, świadczenia rzeczowe w postaci produktów żywnościowych oraz świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności przyznane pod warunkiem zwrotu, (zwane dalej: wydatkami na świadczenia z pomocy społecznej w zakresie dożywiania) jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 200% kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej” narusza delegację ustawową, o której mowa w art. 96 ust. 4 ustawy w sposób istotny.

Delegacja ustawowa wynikająca z art. 96 ust. 4 ustawy zobowiązuje radę do wskazania w uchwale zasady zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej, rozumianych jako okoliczności i przesłanki, które powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu zwrotu. Literalna wykładnia art. 96 ust.4 ustawy wskazuje, że jest on jedynie podstawą do określenia zasad zwrotu wydatków na wskazane świadczenia z pomocy społecznej powiązanych z kryterium dochodowym. Pod pojęciem zasad zwrotu wydatków kryje się natomiast określenie podmiotów zobowiązanych do zwrotu, wskazanie kryteriów w oparciu o które ten zwrot ma nastąpić i w jakiej części (wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 10 lipca 2019 r. sygn. akt II SA/Rz 339/19). W ramach tej delegacji ustawowej rada gminy nie jest upoważniona do określania w uchwale przypadków zwolnienia od obowiązku zwrotu czy też niedochodzenia zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo w zakresie udzielonego świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Obowiązek zwrotu wydatków jest odmienną instytucją niż odstąpienie, umorzenie, odroczenie lub rozłożenie na raty w przedmiocie zwrotu wydatków na udzielone świadczenie oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń. Ustawodawca wyraźnie odróżnia te sytuacje odmiennie je regulując

w art. 96 ust. 4 oraz w art. 104 ust. 4 ustawy. Zgodnie z tym ostatnim przepisem: „w przypadkach szczególnie uzasadnionych, zwłaszcza jeżeli żądanie zwrotu wydatków na udzielone świadczenie z tytułu opłat określonych w ustawie oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części stanowiłoby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub też niweczyłoby skutki udzielanej pomocy, właściwy organ, który wydał decyzję w sprawie zwrotu należności, o których mowa w ust. 1, na wniosek pracownika socjalnego lub osoby zainteresowanej, może odstąpić od żądania takiego zwrotu, umorzyć kwotę nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty”. W związku z tym, przywołanych rozwiązań w analizowanych przepisach nie można utożsamiać, łączyć z uwagi na to, że są one zupełnie odrębnie traktowane przez ustawodawcę. Należy zauważyć, iż akt prawa miejscowego ustanowiony w wykonaniu art. 96 ust. 4 ustawy ma być podstawą, w oparciu o którą będzie procedować właściwy organ oraz decydować w przedmiocie zwrotu wydatków na świadczenia pomocy społecznej. Wyznaczony delegacją ustawową zakres determinuje obszar powierzony do uregulowania aktem podejmowanym przez organ stanowiący gminy. Wykroczenie poza ten zakres należy traktować jako istotne naruszenie normy kompetencyjnej. W wyroku z dnia 10.07.2019 r. sygn. Akt II SA/Rz 339/19 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie stwierdził m.in. „norma kompetencyjna zrekonstruowana na podstawie art. 96 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej upoważnia do określenia w drodze uchwały rady gminy zasad zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej, o których mowa w art. 96 ust. 2. W oparciu o te normę nie można natomiast konstruować przepisów kształtujących możliwość ubiegania się o przyznanie ulgi w postaci zwolnienia od żądania zwrotu takich wydatków. W tej materii za kompletne i nie podlegające normatywnej ekstensji należy uznać przepisy ustawy o pomocy społecznej, a w szczególności art. 104 ust. 4”.

W ocenie organu nadzoru nieprawidłowym jest także podniesienie przez radę w wyżej powołanym § 4 ust. 1 kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1, pkt 2 ustawy do 200% (tj. w przypadku gdy dochód nie przekroczy podwójnej kwoty określonej w ww przepisie - świadczenia należą się bezpłatnie). Zgodnie bowiem z przepisem art. 8 ust. 2 ustawy, rada gminy może w drodze uchwały podwyższyć kwoty o których mowa w ust. 1 pkt 1 i pkt 2 uprawniające do przyznania zasiłków okresowego i celowego. Konstrukcja podwyższonego kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz na osobę w rodzinie została przewidziana tylko w stosunku do dwóch świadczeń z pomocy społecznej t. zasiłku okresowego oraz celowego, określonych w art. 38 i 39 ustawy. Zasiłki te są podstawowymi świadczeniami z pomocy społecznej. Zasiłek celowy, zgodnie z treścią art. 39 ust. 1 i 2 ustawy, może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności.

Nie ulega wątpliwości, że na mocy przepisów ustawy dopuszczalne jest w drodze uchwały rady gminy podwyższenie kwot, o których mowa w art. 8 ust. 1- ust. 2 dla udzielenia wsparcia w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności (zasiłku celowego). Delegacja ustawowa dla rady, określona w art. 8 ust. 2 ustawy nie zawiera upoważnienia do ustanowienia określonego ustawą kryterium dochodowego dla uzyskania świadczeń niepieniężnych, w tym niepieniężnych form wsparcia, tj. posiłku oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. W świetle powyższego brak jest uzasadnienia dla zastosowania przez radę podwyższonego kryterium dochodowego do przyznawania ww świadczeń niepieniężnych.

Reasumując stwierdzić należy, że zakwestionowana uchwała, w sposób istotny narusza podane w uzasadnieniu obowiązujące przepisy prawa, co czyni zasadnym stwierdzenie jej nieważności w części wskazanej w sentencji niniejszego rozstrzygnięcia nadzorczego.

Na rozstrzygnięcie nadzorcze służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie, ul. Kraszewskiego 4A, w terminie 30 dni od jego otrzymania.

z up. WOJEWODY PODKARPACKIEGO

Małgorzata Wąsacz
Zastępca Dyrektora Wydziału Prawnego i Nadzoru